

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора медичних наук, професора Задорожної Тамари Данилівни на кандидатську дисертацію Калужиної Оксани Володимирівни «Патологічна анатомія легеневої артерії та аорти у плодів та новонароджених від матерів з ускладненою вагітністю», за спеціальністю 14.03.02 – патологічна анатомія, подану в спеціалізовану вчену раду Д 64.600.03 при Харківському національному медичному університеті

Актуальність теми дисертації. Актуальність теми дисертації пов'язана з перинатальною патологією, яка є однією з ведучих в структурі дитячої смертності. Прееклампсія є однією з головних причин материнської і перинатальної смертності. Відомо, що прееклампсія, особливо важкі її форми, можуть вести до різних патологічних станів внутрішньоутробного плоду. Дослідження останніх років, показали, що прееклампсія впливає на здоров'я дитини в подальшому. Діти, народжені від матерів з прееклампсією, можуть мати великий ризик серцево-судинних захворювань. Вчені (Оксфорд, Англія) встановили, що внутрішньоутробний вплив прееклампсії викликає підвищення артеріального систолічного та діастолічного тиску у дітей, підлітків на 2,39 мм.рт.ст. з подальшим підвищенням ризиком виникнення інфаркту міокарда у дорослих на 8% та інсульту на 12%.

Фундаментальним аспектом прееклампсії є ураження судин з ендотеліальною дисфункцією та вираженими змінами в плаценті, що супроводжується дефіцитом кисню плоду і може викликати поліорганні порушення. Тому ціль дослідження поставлена дисертантом являється важливою та актуальною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Калужиною О.В. були проведені органометричні, загальногістологічні, гістохімічні, імуногістохімічні методи дослідження легеневої артерії та аорти на матеріалі автопсії плодів і новонароджених з терміном гестації 38-42 тижні від матерів

з преекламписією різного ступеня тяжкості у порівнянні з плодами і новонародженими від матерів без преекламписії за даними карт розвитку вагітності, а також за умов хронічної внутрішньоутробної гіпоксії в експерименті.

Обґрунтованість та достовірність результатів дисертації підтверджена об'єктивними морфометричними даними виміру відносного обсягу основних структурних компонентів, середнього значення ширини та висоти ендотеліоцитів, співвідношення колагенових та еластичних волокон у стінці судин, щільність розташування гладких міоцитів у стінці судин в полі зору. Також в роботі були досліджені імуногістохімічні параметри колагенів I, III та IV типів колагену, експресію рецепторів CD 34 – маркер ендотелію судин та ембріональних фібробластів, CD 16 – маркер натуральних кілерів, CD 95 – маркер, який приймає участь в апоптозному каскаді.

Нові положення і висновки дисертаційної роботи підтверджені об'єктивними кількісними даними, мікрофотографіями в кількості 18, а також 57 таблицями.

Всі положення, висновки і практичні рекомендації приведені в дисертаційній роботі свідчать про закінчену наукову роботу, висвітлюють теоретичну і практичну значимість досліджень, являються науковим вирішенням кожної сформульованої задачі і свідчать про досягнення загальної мети роботи.

Висновки дисертації цілком обґрунтовані і достовірні, базуються на великому фактичному матеріалі, який оброблений з використанням сучасних методів патоморфологічного аналізу та ліцензійного пакету прикладних програм “IBM SPSS Statistics” та “Portable Statistica 8.0”. Статистична значущість відмінностей порівнюваних ознак оцінювали шляхом критерію Стьюдента, для малих виборок використовували тест Манна-Уїтні, якісні ознаки оцінювали за допомогою точного критерію Фішера.

Наукова новизна одержаних результатів. Виявлено характерні особливості впливу преєклампсії на морфофункціональний стан легеневої артерії та аорти плодів і новонароджених з збільшенням обсягу колагенових волокон у стінці судин, зміни базальних мембран та зменшення щільності гладком'язових клітин з порушенням ендотелію. Встановлено, що у легеневій артерії плодів та новонароджених від матерів з преєклампсією спостерігаються більш виражені компенсаторно-приспосувальні процеси порівняно з аортою, тоді як при хронічній внутрішньоутробній гіпоксії суттєвої різниці не відмічається.

Практичне значення отриманих результатів. Теоретична і практична цінність роботи полягає в тому, що одержані автором дані про особливості морфологічної структури легеневої артерії та аорти плодів та новонароджених від матерів з преєклампсією та експериментальною хронічною внутрішньоутробною гіпоксією розширюють та доповнюють інформаційну базу патоморфології щодо внутрішньоутробного розвитку та особливостей будови легеневої артерії та аорти під впливом негативних факторів. Результати дослідження можуть бути застосовані у практичній роботі патологоанатомів, акушерів-гінекологів, неонатологів, педіатрів при проведенні профілактичних, діагностичних та лікувальних заходів у жінок з ускладненою вагітністю та її нащадків.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях і авторефераті. Основні положення дисертаційної роботи у повній мірі відображені в 12 наукових працях, з них 3 – без співавторів, в тому числі 4 статті опубліковані в наукових фахових виданнях України, рекомендованих атестаційною комісією МОН України, а також в 6 тезах доповідей у матеріалах Всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій, із них 2 одноосібні.

Відповідність дисертації профілю спеціалізованої вченої ради. Дисертаційна робота Калужиної Оксани Володимирівни «Патологічна анатомія легеневої артерії та аорти у плодів та новонароджених від матерів з

ускладненою вагітністю», за спеціальністю 14.03.02 – патологічна анатомія відповідає профілю спеціалізованої вченої ради Д 60.600.03 при Харківському національному медичному університеті.

Характеристика розділів, оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому. Дисертація викладена на 181 сторінці друкованого тексту. Складається зі вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, чотирьох розділів власних досліджень, розділу обговорення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел. Список літератури містить 248 джерел, з яких 161 написані кирилицею та 87 – латиною. Робота ілюстрована 57 таблицею та 19 рисунками (18 мікрофотографій та 1 графік), розміщених по тексту.

У вступі дисертант переконливо висвітлює актуальність теми, мету та завдання дослідження, практичне та теоретичне значення дисертації.

В детальному огляді літератури висвітлені дані про розвиток та морфофункціональні особливості легеневої артерії та аорти плодів і новонароджених, сучасні погляди на питання морфофункціонального стану легеневої артерії та аорти плодів та новонароджених під впливом негативних факторів перебігу вагітності та патології матері.

В розділі «Матеріали і методи дослідження» дається вся необхідна інформація щодо обсягу матеріалу та методів дослідження. Слід відмітити, що гістологічні, гістохімічні, імуногістохімічні, морфометричні та статистичні методи дослідження є сучасними та інформативними і дають можливість у повному обсязі розв'язати завдання, які поставила перед собою автор роботи.

У розділі 3 власних досліджень, дисертантом наведені дані по аналізу архівного матеріалу за 5 років, на підставі 420 протоколів розтинів плодів та 215 випадків розтинів новонароджених, для виявлення частоти прееклампсії в м. Харкові та Харківській області, а також встановлення факторів, що створюють передумови для даної нозології.

У розділі 4 власних досліджень, який складається з трьох підрозділів, дисертантом наведені результати статистичного аналізу даних історій пологів

та автопсій плодів та новонароджених від матерів з фізіологічною вагітністю та при вагітності, яка ускладнилась преєклампсією, а також дана морфологічна, гістохімічна, імуногістохімічна та морфометрична характеристика легеневої артерії та аорти у плодів і новонароджених від матерів з преєклампсією різного ступеня тяжкості.

В розділі 5 власних досліджень автором представлені результати дослідження експериментального матеріалу, в якому наведена морфологічна, імуногістохімічна та морфометрична характеристика особливостей структури легеневої артерії та аорти плодів та новонароджених щурів під впливом хронічної внутрішньоутробної гіпоксії, у порівнянні з групою контролю.

Розділи 3, 4 та 5 проілюстровані якісними рисунками та таблицями.

У розділі «Обговорення результатів дослідження», представлено детальний аналіз отриманих даних з позиції огляду світової літератури. Досконально обговорено гістологічні, гістохімічні, імуногістохімічні, морфометричні дані особливостей легеневої артерії та аорти плодів та новонароджених від матерів з преєклампсією, а також результати досліджень архівного матеріалу.

Висновки дисертації логічно підсумовують результати роботи взаємозв'язані з задачами дослідження і відповідають поставленій меті.

Таблиці, рисунки (мікрофотографії) та графіки, що документують головні факти, на яких базуються положення і висновки виконані на достатньо високому технічному рівні.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації. Автореферат дисертації у повній мірі включає нові дані всіх розділів дисертації. Структура автореферату цілком відповідає структурі дисертації, а зміст автореферату ідентичний до основних положень дисертаційної роботи. Текст дисертації і автореферату викладений літературним стилем грамотно та логічно. Висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, достатньо обґрунтовані і логічно витікають з даних досліджень, проведених автором. Дисертація Калужиної О.В. та автореферат цілком відповідають

вимогам атестаційної комісії МОН України, які пред'являються до змісту і оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій, що подаються на отримання наукового ступеня кандидата медичних наук.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний процес на кафедрах патологічної анатомії Харківського національного медичного університету, медичного інституту Сумського державного університету, ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава), Запорізького державного медичного університету, Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; у практику роботи патологоанатомічних відділень Комунального закладу охорони здоров'я (КЗОЗ) «Харківський міський перинатальний центр», КЗОЗ «Обласна клінічна лікарня-Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф», Харківської міської клінічної лікарні швидкої та невідкладної допомоги ім. проф. О.І. Мещанінова.

Результати дисертаційного дослідження Калужиної Оксани Володимирівни мають практичну цілеспрямованість, вони адресовані переважно лікарям-патологоанатомам, акушер-гінекологам, неонатологам, педіатрам при проведенні профілактичних, діагностичних та лікувальних заходів у жінок з ускладненою вагітністю та їх нащадків.

Зауваження та побажання до дисертації і автореферату щодо їх змісту і оформлення. В результаті рецензування дисертаційної роботи виникли: слідує зауваження:

1. На мою думку розділ 1 (огляд літератури) розширений у підрозділі 1.2. за рахунок опису результатів одиночних авторів (с. 37-38).

2. Мікрофотографії: 4.2.3, 4.2.5, 4.3.1, 5.1.2, 5.1.3 невисокої якості.

Запитання:

1. Чи спостерігали Ви судини вазо-вазорум в стінці аорти в випадках смерті плодів та новонароджених?

2. При розтині плодів і новонароджених, виявляли Ви структури, які відносяться до мальформації судин артеріального і венозного типів?
3. Чи була діагностована родова травма при крововиливах у мозок у новонароджених і який її відсоток в структурі діагнозу?

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Калужиної Оксани Володимирівни та її автореферат оформлені згідно п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24.07.2013 №567. Робота викладена на 181 сторінках, державною мовою і включає основні розділи, передбачені вимогами МОН України: вступ, огляд літератури, характеристика матеріалів і методів дослідження, власні дослідження, обговорення отриманих результатів, висновки, список використаних літературних джерел, що включає 248 джерел.

Наукові положення і висновки аргументовані та логічно витікають з фактичного матеріалу.

Дисертаційна робота Калужиної Оксани Володимирівни «Патологічна анатомія легеневої артерії та аорти у плодів та новонароджених від матерів з ускладненою вагітністю», є самостійною, закінченою роботою, в якій представлено особливості легеневої артерії та аорти плодів і новонароджених від матерів, вагітність яких ускладнилась прееклампсією різного ступеня тяжкості та експериментальною хронічною внутрішньоутробною гіпоксією, на підставі комплексного патоморфологічного дослідження.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків забезпечується достатньою кількістю спостережень, застосуванням комплексу сучасних та інформативних методів дослідження. Наукові положення і висновки мають наукову та практичну цінність, яка полягає в тому, що одержані автором дані про особливості морфологічної структури легеневої артерії та аорти у плодів і новонароджених від матерів з прееклампсією та експериментальною внутрішньоутробною гіпоксією розширюють та доповнюють інформаційну базу

патоморфології щодо внутрішньоутробного розвитку та особливостей будови легеневої артерії та аорти під впливом негативних факторів.

Таким чином, дисертаційна робота Калужиної Оксани Володимирівни за темою «Патологічна анатомія легеневої артерії та аорти у плодів та новонароджених від матерів з ускладненою вагітністю» за актуальністю проблеми, науковою новизною та практичною цінністю, об'ємом проведеного дослідження і його аналізу, обґрунтованістю та достовірністю висновків повністю відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затверджено постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 року щодо дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, а її автор цілком заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.03.02-патологічна анатомія.

Офіційний опонент:

завідувач лабораторії патоморфології
ДУ "Інституту неонатології, акушерства
та гінекології НАМН України", д.мед.н.,
професор, заслужений діяч науки і
техніки України

Підпис професора Т.Д. Задорожної засвідчую:

Садюк Л.І.